

■ TUOREET NIITYT JA MUUT PERINNEYMPÄRISTÖT

LENTOKENTÄT JA PIENTAREET NIITYLAJISTON PELASTUS?

Kun tervakoiden aika on ohi, Joutsenon Pellisenrannan niityn ottaa hallintaansa päivänkakkara. Metsäapilakin on runsastunut, laidunnuksesta huolimatta. Heinäkuun alussa niityn perhoselo on vilkkaimmillaan: on lauhahiippiötä, niitty- ja hopeasinisiipiä, tesmaperhosia sekä isoja hopeatäpliä. Ketokultasiipi antaa tilaa loistokultasiivelle ja keltaniittysilmä idänniittysilmälle. Tummahäränsilmä on vielä odotuslistalla.

Tuoreilla niityillä elää 23 päiväperhosta, joista seurantaan on kertynyt tietoja 1 503 havaintoruudusta (70 % kaikista ruuduista) lähes 1,5 miljoonaa yksilöä (33 % kaikista perhosista). Havaintoruutujen osuudet pienenevät tasaisesti pohjoista kohti, yksilörunsaudessa painotus on vahvemmin etelässä. Tesmaperhonen (*Aphantopus hyperantus*, 501 667 yksilöä) on ryhmänsä ja samalla seurannan runsaslukuisin päiväperhonen, niittyhopeatäplä (*Boloria selene*, 1 090 havaintoruutua) puolestaan yleisin laji. Kolmantena yli tuhannesta havaintoruudusta on kirjattu loistokultasiipi (*Lycaena virgaureae*).

Niittyjen päiväperhoslajisto taantui voimakkaasti 1900-luvun aikana. Suomen ympäristökeskus arvioi, että niittylajeista jopa 70 %:lla kannat ovat heikentyneet ja levinneisyysalue supistunut. Neljäs tuoreiden niittyjen lajeista on luokiteltu uhanalaiseksi ja rauhoituksen suojasta nauttii viisi lajia. Vähennyksen taustalla on ollut maataloustuotannon tehostuminen ja siitä seurannut niittyjen sekä hakamaiden vähentyminen varsinkin viimeisten 50 vuoden aikana. Seurannan aikana ryhmässä ei kuitenkaan ole tapahtunut hälyttäviä muutoksia. 'Perhosmittarit' (keskiarvo +0,3) olivat jopa voittopuolisesti myönteisiä: 12 lajin mittari oli vihreällä, neljällä ei ollut havaittavissa olennaista muutosta ja seitsemällä mittari oli punaisella, kaikkein vahvimmin huhtasinisiivellä (*Plebeius nicias*) ja tummaverkkoperhosella (*Melitaea diamina*). Myönteisestä kehityksestä esimerkiksi kelpaavat lauhahiippijä (*Thymelicus lineola*) ja isokultasiipi (*Lycaena dispar*), jotka ovat runsastuneet ja levinneet uusille alueille. Keskimäärin levinneisyysalueiden reuna on siirtynyt 31 kilometriä pohjoiseen (mukana 22/23 lajia) ja seurannan aikana kymmenen lajia on löytänyt tiensä vähintään yhteen uuteen eliömaakuntaan. Niittyjen vähennyksestä kertoo kuitenkin se, että aikaisempiin levinneisyystietoihin verrattuna lajit ovat jääneet seurannassa havainnoitua keskimäärin 2,2 eliömaakunnassa.

Niittylajien odotettua parempaa menestystä selittänevät 2000-luvun lämpimämmät kesät sekä erilaiset korvaavat ympäristöt, kuten säännöllisesti niitetyt tienpientareet, valtateiden liittymäalueet ja lentokentät. Näiden merkitys niittylajiston turvapaikkoina kasvaa edelleen, sillä perinteisen maatalouden ylläpitämät aidot niityt ovat jo todella harvinaisia.

LAJIT (23):

Lauhahiippijä (*T. lineola*)
Pikkuapollo (*P. mnemosyne*)
Luhtakultasiipi (*L. helle*)
Ketokultasiipi (*L. hippothoe*)
Isokultasiipi (*L. dispar*)
Loistokultasiipi (*L. virgaureae*)
Virmasinisiipi (*G. alexis*)
Huhtasinisiipi (*P. nicias*)
Lehtosiniisiipi (*P. artaxerxes*)
Ruskosiniisiipi (*P. eumedon*)
Niittysinisiipi (*P. semiargus*)
Hopeasinisiipi (*P. amandus*)
Hohtosiniisiipi (*P. icarus*)
Orvokkihopeatäplä (*A. aglaja*)
Ketohopeatäplä (*A. adippe*)
Angervohopeatäplä (*B. ina*)
Niittyhopeatäplä (*B. selene*)
Tummaverkkoperhonen
(*M. diamina*)
Keltaverkkoperhonen (*E. aurinia*)
Tummahäränsilmä (*M. jurtina*)
Tesmaperhonen (*A. hyperantus*)
Keltaniittysilmä (*C. pamphilus*)
Idänniittysilmä (*C. glycerion*)

Seurannan lajeista 20 %,
yksilöiden osuus 33 %.

Uusia maakuntahavaintoja
+1,0 / laji (44 % lajeista)
Levinneisyyden pohjoisreuna
+31 km pohjoiseen
Levinneisyyden painopiste
+9 km pohjoiseen

'Perhosmittarit' +0,3

52% 18% 30%

